

Ako (ne)zdaňovať pokrok?

Hodnotenie vplyvu superodpočtu na úroveň podnikových investícií do výskumu a vývoja na Slovensku

Marec 2024

Ako (ne)zdaňovať pokrok?

Hodnotenie vplyvu superodpočtu na úroveň podnikových investícií do výskumu a vývoja na Slovensku

Autori:

Filip Velký¹

Jaroslav Bukovina²

Peter Tóth³

Marec 2024

¹ Výskumná a inovačná autorita, Úrad podpredsedu vlády pre plán obnovy a odolnosti a znalostnú ekonomiku, filip.velky@vlada.gov.sk

² Výskumná a inovačná autorita, Úrad podpredsedu vlády pre plán obnovy a odolnosti a znalostnú ekonomiku, jaroslav.bukovina@vlada.gov.sk

³ Národohospodárska fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave, peter.toth@euba.sk

Podakovanie

Za cenné pripomienky ďakujeme Milanovi Vaňkovi (NBS) a Mariánovi Šalingovi (IFP). Ďakujeme Jánovi Pestúnovi a Borisovi Frankovičovi zo Štatistického úradu SR za ich pomoc pri zostavovaní databázy a Matějovi Bajgarovi (OECD) za konzultácie ohľadom metodológie. Hodnotné odborné vstupy, návrhy a pripomienky počas prípravy správy poskytol aj kolega Michal Habrman. Rovnako ďakujeme aj recenzentom z Ministerstva financií Slovenskej republiky a Národnej banky Slovenska, ktorí svojimi pripomienkami prispeli k finálnemu dokumentu.

Chyby a opomenutia zostávajú zodpovednosťou autorov.

Zhrnutie

Superodpočet patrí medzi najjednoduchšie nástroje štátu na systematickú podporu podnikových investícií⁴ do výskumu a vývoja. Jeho výhodou sú najmä jednoduché administratívne podmienky pre firmy aj štát. Vysoká návratnosť investícií a systém, ktorý dovoľuje uplatniť si väčšinu výdavkov potrebných na výskum a vývoj, vytvárajú zo superodpočtu ideálny prostriedok, ktorý adresuje trhové zlyhania. Daňové stimuly sú vo svete stále viac implementované do súboru opatrení zvyšujúce investície do výskumu a vývoja. V roku 2000 využívala daňové stimuly len polovica krajín OECD. V roku 2022 to bolo až 33 z 38 krajín. Efektivita opatrenia sa vo svete diametrálne líši a závisí od nastavenia superodpočtu a preferencií krajiny. V Belgicku prináša jedno euro daňovej úľavy dodatočné investície v hodnote až 3,5 eura, v susednom Francúzsku je to však len 0,35 eura.

Na Slovensku jedno euro daňovej úľavy prináša dodatočné priemerné investície firiem takmer za 1,5 eura. Najväčší vplyv superodpočtu vidíme najmä pri veľkých a stredných firmách vykonávajúcich aplikovaný výskum. Superodpočet ako daňový nástroj stimulácie investícií do výskumu a vývoja aktuálne využíva okolo 500 firiem, ktoré čerpajú daňové zvýhodnenie v objeme 44 mil. eur. Od roku 2015, firmy využívajúce superodpočet investovali do výskumu a vývoja približne 2,3 mld. eur. Z toho 304,3 mil. eur predstavovali dodatočné investície, ktoré by sa bez podpory superodpočtu neudiali. Najefektívnejšie investície do výskumu a vývoja majú stredné a veľké firmy, kde 1 euro daňovej úľavy prináša 1,5 až 1,8 eura dodatočných investícií. U malých firiem sú dodatočné investície výrazne nižšie, okolo 0,2 eur, čo pripisujeme najmä nedostatočnému dizajnu superodpočtu, ktorý je dnes nastavený v prospech etablovaných a ziskových firiem.

Za účelom zvýšenia počtu malých inovatívnych firiem a ich inovačnej výkonnosti odporúčame upraviť dizajn superodpočtu tak, aby bol dostupnejší pre malé firmy. Domáce malé podniky patria k najmenej produktívnym v medzinárodnom porovnaní (Appelt et al. 2020). Práve investície do produktových a procesných inovácií sú v dlhom období hlavným zdrojom konkurencieschopnosti firiem. Ak Slovensko aspiruje na ekonomiku so silnou inovačnou výkonnosťou, kritická masa medzinárodne úspešných domácich firiem musí byť jej nevyhnutnou súčasťou. Okrem existujúcich inovačných lídrov z prostredia veľkých a stredných firiem, je potrebné, aby aj malé spoločnosti mali možnosti a prostriedky na využitie svojho potenciálu. Aby bol superodpočet dostupnejší pre malé firmy, odporúčame ho umožniť čerpať aj pre firmy v strate a to s maximálnym limitom 20 až 50 tis. eur na firmu. Zároveň je potrebné odstrániť dnešné obmedzenia na dodávky služieb od externých dodávateľov, ktoré sú čoraz viac využívané vo výskumno-inovačných projektoch.

Aktuálny dizajn superodpočtu vytvára priestor pre veľké jednorazové negatívne vplyvy na plnenie dane z príjmov. Z toho benefitujú vybrané firmy v ekonomike bez toho aby odrážali ich skutočné investície do výskumu a vývoja v danom roku. Za účelom zmiernenia jednorazových vplyvov navrhujeme

⁴ V rámci celej analýzy používame slovné spojenie podnikové investície alebo investície do výskumu a vývoja namiesto termínu výdavky. Uvedomujeme si, že z účtovného hľadiska sú všetky výdavky uplatniteľné v superodpočte považované za bežné výdavky, t. j. mzdy, materiál a iné tovary. Dôvodom použitia termínu investície namiesto výdavkov je predpoklad použitia zdrojov (mzdy, materiál, atď.) za účelom budúceho benefitu (vyššie marže, lepšie produkty a.i.), čo definuje v širšom ponímaní pojem investícia.

maximálnu daňovú úsporu 4,2 mil. eur na firmu pri dnešnej sadzbe 100 %, čo zodpovedá zvýhodneniu investícií v objeme 20 mil. eur. Z pohľadu dizajnu opatrenia je stropovanie maximálnej daňovej úspory štandardným režimom v zahraničí (Európska komisia 2015). Alternatívne riešenie v podobe obmedzenia medziročného nárastu alebo zrušenia prenosu nevyužitého superodpočtu by výrazne zasiahlo čerpanie všetkých firiem a ovplyvnilo jednoduchosť tohto nástroja, ktorá patrí k jeho hlavným výhodám.

Podľa dostupných dát prináša superodpočet najvyššiu návratnosť pre verejné financie pri sadzbe 100 %. S vyššou sadzbou superodpočtu sa dodatočné investície na 1 euro daňovej úľavy postupne znižujú. Avšak vzhľadom na účinnosť sadzby 200 % počas pandémie COVID, nie je možné vylúčiť jej vyššiu návratnosť, ak by v ekonomike nebol niekoľkokrát vyhlásený núdzový stav. Aj v medzinárodnom porovnaní je superodpočet so sadzbou 100 % konkurencieschopný a patríme medzi krajiny so štedrejšou podporou bez výraznejších obmedzení a limitov na jeho čerpanie. Pri diskusii o výške sadzby odporúčame zachovať najmä stabilitu nastavenia superodpočtu, aby si firmy mohli dlhodobo plánovať svoje investície do výskumu a vývoja, ktoré sú kľúčové aj z pohľadu realizácie dodatočných investícií. Historická skúsenosť kde bol superodpočet znížený z 200 % na 100 % bez hlbšej diskusie so sektorom výrazne zasiahla plánovanie firiem, ktoré prirodzene kalkulovali s návratnosťou investícií pri sadzbe 200 %.

Evaluáciu superodpočtu odporúčame pravidelne opakovať. A to aj vzhľadom na obmedzenia dát. Viac ako polovica subjektov ktoré čerpali superodpočet, nevyplnila Výkaz o výskume a vývoji pre Štatistický úrad SR. Pre tieto podniky nedokážeme vyhodnotiť efektívnosť daňovej úľavy. Analýza dodatočných investícií je založená na porovnaní dvoch homogénnych skupín firiem realizujúcich výskum a vývoj z dát výberového zisťovania Štatistického úradu SR. V prvej skupine ide o firmy ktoré si uplatňujú superodpočet a druhá kontrolná skupina si superodpočet dlhodobo neuplatňuje.

1 Úvod

Schopnosť ekonomiky inovovať je všeobecne považovaná za kľúčový zdroj dlhodobého ekonomického rastu a kvality životnej úrovne jej obyvateľov. Hospodárske politiky vytvárajúce stabilné makroekonomické prostredie, zdravé verejné financie, vymožitelnosť práva, dostupnosť talentu, konkurencieschopný daňový systém či kvalitné podnikateľské prostredie významne prispievajú k ochote podnikat' a vyššej úrovni inovácií.

Znalostná ekonomika, na ktorú ašpiruje aj Slovenská republika, je založená na ekonomickej aktivite v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou, závislosťou na talente a nehmotných aktívach vyprodukovaných výskumom a vývojom. V tomto zložitom systéme ekonomickej previazanosti jednotlivých aktérov zohrávajú podnikatelia a firmy významnú úlohu ako subjekty vykonávajúce výskum a vývoj. V krajinách OECD vynakladajú súkromné podniky 64 % z celkových výdavkov na výskum a vývoj v ekonomike, na Slovensku je to 56 % (OECD 2021). Zvýšenie podnikových investícií na výskum a vývoj si dáva za cieľ aj Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií, a to z 0,49 % HDP na 1,2 % HDP do roku 2030. Tieto ciele je možné naplniť kombináciou návratnej podpory (rizikový kapitál, zvýhodnené úverové nástroje) alebo nenávratnej podpory grantových nástrojov a daňových stimulov. V rámci daňových nástrojov je superodpočet výdavkov na výskum a vývoj hlavným nástrojom na Slovensku.

Pravidelné investície firiem do výskumu, vývoja a inovácií sú nevyhnutné pre udržanie ich konkurencieschopnosti, no aj napriek tomu býva úroveň týchto investícií suboptimálna. A to kvôli viacerým zlyhaniam trhu; Rozhodovanie firiem o úrovni investícií ovplyvňujú externé faktory ako znížená schopnosť privlastniť si všetky benefity z výskumu, najmä v prípade nových poznatkov, ktoré môžu byť replikované s nízkymi nákladmi. Medzi ďalšie vplyvy patrí vysoké riziko projektov výskumu a vývoja a s ňou spojená znížená dostupnosť financovania či časové oneskorenie medzi investíciou a výsledkom projektu⁵. Vysoká miera rizika alebo neistoty vytvára bariéru pre získanie zdrojov na potrebné investície, a to najmä na úrovni malých a stredných firiem. Pramení to hlavne z informačnej asymetrie medzi investorom a inovátorom, ktorej výsledkom je absencia zdrojov alebo náročné, respektíve drahé získanie (úverového/ekvitného) financovania najmä v úvodných fázach vývoja produktu alebo služby, ktorých návratnosť je očakávaná až v dlhom období.

Za účelom zmiernenia trhových zlyhaní je žiaduca štátna podpora podnikových investícií do výskumno-vývojových projektov. Okrem vedeckého konsenzu to uznáva aj Európska komisia v Rámci pre štátnu pomoc na výskum, vývoj a inovácie (Európska komisia 2014). Najčastejšími formami podpory sú grantové financovanie projektu, priame investície do spoločnosti a v poslednom desaťročí sú čoraz obľúbenejšie daňové stimuly na výskum a vývoj, a to najmä vďaka ich administratívnej jednoduchosti v porovnaní s alternatívami. Na začiatku tisícročia využívala daňové stimuly len polovica krajín OECD. V roku 2022 to bolo až 33 z 38 krajín (Appelt et al. 2023).

⁵ Väčší detail o dôvodoch podpory výskumu a inovácií poskytuje Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií 2030 v prílohe 2.

Slovenská republika zaviedla široko dostupný daňový stimul podpory výskumu a vývoja, tzv. superodpočet až v roku 2015, ktorý odvtedy naberá na popularite. V prvom roku ho využilo len 85 firiem. V čase počet firiem uplatňujúcich si superodpočet rástol a to najmä z titulu postupne sa zvyšujúceho zvýhodnenia. Kým v roku 2015 si bolo možné dosiahnuť základ dane znížiť o 25 % uznateľných výdavkov na výskum a vývoj, v roku 2018 to bolo 100 % a v roku 2020 až 200 %. Aktuálne je táto sadzba od roku 2022 opäť na úrovni 100 %. Za obdobie 2015 až 2022 využilo možnosť daňového zvýhodnenia celkovo 2 384 subjektov z toho 860 bolo unikátnych firiem. Spoločnosti ušetrili na dani dohromady 208,4 mil. eur, ktoré odpovedajú podnikovým investíciám vo výške približne 2,3 mld. eur, a ako ukazuje táto analýza 304,3 mil. eur je možné považovať za dodatočné investície, ktoré by sa bez vládnej podpory neudiali.

Analýza hodnotí vplyv daňového stimulu, tzv. superodpočtu v Slovenskej republike na rast podnikových investícií na výskum a vývoj a porovnáva ich s najlepšou praxou v zahraničí. Z účtovného hľadiska sú všetky výdavky uplatniteľné v superodpočte považované za bežné výdavky, t. j. mzdy, materiál a iné tovary. Dôvodom použitia termínu investície namiesto výdavkov je predpoklad použitia zdrojov (mzdy, materiál, atď.) za účelom budúceho benefitu (vyššie marže, lepšie produkty a.i.), čo definuje v širšom ponímaní pojem investícia. Získané výsledky indikujú, že jedno euro daňovej úľavy vytvára v priemere dodatočné investície firiem za takmer 1,5 eura, ktoré do ekonomiky prinášajú najmä veľké a stredné firmy cez aplikovaný výskum. V medzinárodnom porovnaní dodatočných investícií za 1 euro daňovej úľavy dosahuje Slovensko o niečo vyššiu návratnosť ako priemer vybraných krajín OECD, ktorý je na úrovni 1,4 eura.

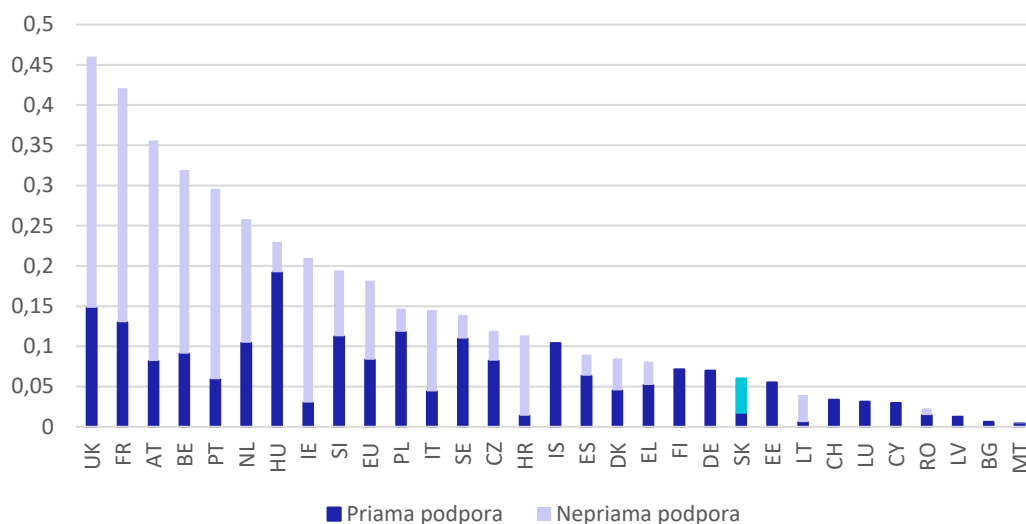
Limitáciou analýzy je zameranie sa na ukazovateľ dodatočných investícií do výskumu a vývoja, ktorý nemusí odrážať všetky ekonomické a sociálne prínosy superodpočtu. Pre komplexnejšie hodnotenie opatrenia navrhujeme v budúcich analýzach zohľadniť aj ostatné sociálnoekonomické prínosy, ako napríklad produktivita alebo zamestnanosť vo firmách. Výsledky daných analýz by mali byť zohľadnené aj pri budúcom nastavovaní sadzby superodpočtu.

2 Ako fungujú daňové stimuly na podporu výskumu a vývoja

Grantová verzus daňová podpora výskumu a vývoja

V rámci nenávratnej formy podpory výskumu a vývoja sa podiel priamej (grantovej) a nepriamej (daňovej) podpory naprieč krajinami líši (Graf 1). Každý nástroj má potenciál riešiť rôzne zlyhania trhu či preferencie štátu stimulovať rôzne projekty výskumu a vývoja v meniacich sa podmienkach. Granty sú vhodné na konkrétne projekty výskumu a vývoja a to najmä v skorších (rizikových) fázach technologickej pripravenosti⁶, kde štát určuje tému alebo oblasť, a od ktorých sa očakávajú vysoké spoločenské výnosy. Daňové stimuly patria k nástrojom vhodným pre neskoršie fázy inovačného procesu, ktoré sú bližšie k trhu. Ich hlavným benefitom je samostatné rozhodovanie podnikateľa či firmy o téme a oblasti výskumu a vývoja.

Graf 1 Priama a nepriama podpora výskumu a vývoja vo firmách, 2020 (% HDP)

Zdroj: OECD⁷

Daňové nástroje sú medzinárodne preferované najmä vďaka jednoduchosti implementácie pre štát aj firmy. Implementácia grantových nástrojov, najmä ich výberový proces, môžu viesť k značným administratívnym nákladom pre štát aj pre samotných prijímateľov. Daňové stimuly a ich nastavenie je jednoduchšie na administráciu. Subjekt za predpokladu splnenia vopred definovaných podmienok získa daňovú úľavu. Plošná daňová podpora výskumu a vývoja pre domáce aj zahraničné spoločnosti je formou „trhového riešenia”, ktoré je preferované aj v kontexte medzinárodných a európskych pravidiel hospodárskej súťaže. Daňové stimuly môžu tiež pomáhať udržať konkurencieschopnosť daňového systému a lákať zahraničné investície.

⁶ Úroveň technologickej pripravenosti alebo aj TRL je systém hodnotenia technológií podľa ich spôsobilosti na fungovanie. Hodnotenia začína číslom jedna, čiže základným výskumom a končí pri čísle 9, ktoré symbolizuje technológiu, ktorá je pripravená na komerčné využitie.

⁷ OECD. 2020. Tax incentives for R&D and innovation. <https://www.oecd.org/innovation/tax-incentives-rd-innovation/>

Nevýhodou daňových stimulov je ich limitovaná schopnosť identifikovať a podporiť výskumno-vývojové aktivity s vysokými spoločenskými výnosmi, ktoré by neboli realizované v prípade absencie podpory. Štát môže adresovať túto nevýhodu špecifickou definíciou vybraných uznateľných nákladov alebo vyžadovať ex-ante hodnotenie výskumno-vývojových projektov. V prípade nadmerného zaťaženia daňových stimulov rôznymi podmienkami sa môžu zvýšiť ich administratívne náklady a tým znížiť ich jednoduchosť, ktorá je hlavným benefitom daňovej podpory. Za predpokladu jednoduchého nastavenia superodpočtu je potrebné výsledky nástroja, v kontexte hodnoty za peniaze, pravidelne exponovať hodnotiť. Bez systému kontroly je riziko financovania neperspektívnych odvetví alebo realizácie aktivít, ktoré by nastali aj bez verejnej podpory.

Medzinárodná prax ukazuje bohaté možnosti dizajnu daňových nástrojov stimulujúcich investície do výskumu a vývoja. Medzi najpoužívanejšie podoby však patria tie, ktoré sú administratívne najjednoduchšie pre štát aj pre firmy. Dizajn daňových nástrojov zvyhodňujúcich investície do výskumu a vývoja je možné porovnávať podľa nasledovných kritérií od Köhlera et al. (2012):

1. Forma daňového zvýhodnenia

- a. zníženie základu dane alebo daňová úľava,
- b. osobitné výnimky zo mzdy a/alebo odvodov pre zamestnancov v oblasti výskumu a vývoja.
- c. systém zrýchleného odpisovania investícií,

2. Možnosti výpočtu objemu daňovo zvýhodnených výdavkov

- a. schéma založená na objeme investícií do výskumu a vývoja,
- b. prírastková schéma - daňovo zvýhodnené sú len výdavky prevyšujúce výdavky za stanovené historické obdobie (napr. posledné 2 roky),
- c. kombinácia predchádzajúcich dvoch bodov.

3. Definícia oprávnených výdavkov podliehajúcich daňovému zvýhodneniu

4. Úroveň daňového zvýhodnenia

5. Definícia subjektu, ktorý dostane daňové zvýhodnenie

6. Dĺžka daňového zvýhodnenia

Forma daňového zvýhodnenia

Väčšina krajín využíva formu zníženia základu dane alebo daňovú úľavu (Köhler et al. 2012 a Blandinières a Steinbrenner 2021). Zníženie základu dane, čo je aj prípad slovenského modelu superodpočtu, umožňuje znížiť základ dane (zisk firmy upravený pre daňové účely) o 100 % výdavkov investovaných do projektu výskumu a vývoja. Zľava na dani umožňuje odpočítať si určité percento alebo čiastku zo svojich oprávnených výdavkov na výskum a vývoj z celkovej daňovej povinnosti.

Vhodným nástrojom zvyšujúcim motivácie ku kapitálovým investíciám do výskumu a vývoja je zrýchlený odpis. Rozsiahle investície do prístrojov či rozširovania laboratórií sú sprevádzané jednorazovými vysokými nákladmi, ktoré sú postupne odpisované v priebehu niekoľkých rokov. Za účelom podpory investícií, a to najmä, vo vybraných odvetviach s vysokou mierou prvotných nákladov a

dlhou životnosťou prístrojov je možné zaviesť okamžitý odpis alebo zrýchlenie odpisu pre daňové účely, ktoré prevyšuje skutočnú či morálnu životnosť investície (Li 2016). Z daného zvýhodnenia môžu opätovne benefitovať iba firmy s daňovou povinnosťou (t.j. v zisku).

Dobrou praxou podpory firiem investujúcich do výskumu a vývoja, ktoré si nemôžu v danom roku uplatniť daňové zvýhodnenie z dôvodu absencie zisku sú nasledovné možnosti:

- prenos nároku na daňové zvýhodnenie do nasledujúcich zdaňovacích období,
- peňažná refundácia (daňový preplatok respektíve vrátenie negatívnej dane),
- zľavy na daniach a odvodoch zamestnancov realizujúcich výskum a vývoj.

Prenos nároku na daňové zvýhodnenie do nasledujúcich zdaňovacích období je najbežnejším inštrumentom na pomoc stratovým firmám investujúcim do výskumu a vývoja. Túto možnosť využíva 23 z 33 krajín OECD, ktoré používajú daňové úľavy na výskum a vývoj (OECD 2022). Väčšina krajín, ako aj Slovensko, umožňuje prenášať neuplatnený daňový benefit do budúcich rokov od investície na ktorú sa benefit vzťahuje. Systém prenosu nárokov je jednoduchý na administráciu avšak v praxi je očakávaný efekt prenosu nižší a to najmä pre začínajúce firmy u ktorých je vysoká miera zlyhania. V prvých piatich rokoch pôsobenia zbankrotuje takmer 50 % spoločností (Európska komisia 2021 a Bureau of Labor Statistics 2023). Tento fakt znižuje mieru využitia a motivačný efekt prenosu nárokov daňového zvýhodnenia, pretože väčšina novozaložených firiem cieľi hlavne na prežitie, ktoré určuje aj ich investície do výskumu a vývoja.

Peňažná refundácia alebo zľava na daniach a odvodoch zamestnancov realizujúcich výskum a vývoj sú určené najmä pre začínajúce inovatívne firmy. Tie v úvode podnikania, prirodzene, nedosahujú zisk počas niekoľkých rokov. Peňažná refundácia na konci zdaňovacieho obdobia odpovedajúca objemu investícií do výskumu a vývoja alebo jeho časti má slúžiť na stimuláciu ďalších investícií a zároveň aj pomôcť zvýšiť šance na prežitie firiem v úvodných fázach podnikania. Peňažné refundácie využíva približne polovica krajín OECD, pričom sa jedná najmä o štáty s vyššími výdavkami na výskum a vývoj (OECD 2022). Nevýhodou refundácií je riziko agresívnej daňovej optimalizácie či potenciálna podpora „zombie“ spoločností. Alternatívou je zníženie nákladov na mzdy výskumníkov a vývojárov, ktorí patria v začínajúcich firmách medzi najväčšie nákladové položky. V prípade refundácie na úrovni miezd je potenciálnym rizikom tlak zamestnancov na neadekvátne zvyšovanie miezd na úkor výstupov.

Možnosti výpočtu objemu daňovo zvýhodnených výdavkov

Suma investícií do výskumu a vývoja je najpoužívanejším prístupom k stanoveniu objemu daňovo zvýhodnených stimulov vo väčšine krajín (Appelt at al. 2020). Ponúka jednoduchosť administrácie, predvídateľnosť pre firmy a v závislosti od výšky odpočtu aj relatívnu štedrosť oproti iným schémam. Ak je cieľom štátu plošné zvyšovanie súkromných výdavkov na výskum a vývoj, objemová schéma je najvhodnejším kandidátom. Potenciálnym rizikom sú vysoké náklady na štátny rozpočet cez nižšie daňové príjmy, v závislosti od ďalšieho dizajnu daňovej podpory. Ďalším rizikom je podpora projektov, ktoré by boli realizované aj bez daňového zvýhodnenia.

Pre zníženie vplyvu daňového zvýhodnenia na štátny rozpočet mnoho krajín využíva stropovanie výšky uznateľných nákladov alebo obmedzuje daňové zvýhodnenie iba pre malé a stredné

podniky (MSP). Zavedenie tzv. stropov má negatívny vplyv na veľké firmy s veľkým objemom investícií do výskumu a vývoja. Tento vplyv je však v praxi zanedbateľný, pretože veľké firmy už disponujú etablovanými výskumnými tímami a majú dostatok voľných zdrojov na pravidelné investície aj bez dodatočnej podpory. Literatúra poukazuje na nižší vplyv superodpočtu na dodatočné investície veľkých firiem do výskumu a vývoja (Appelt et al. 2020, Lokshin a Mohnen 2012, Blandinières a Steinbrenner 2021). Táto „daňová úspora“ môže byť alokovaná na podporu MSP a mladých spoločností, u ktorých je spravidla vyššia návratnosť jedného investovaného eura, pretože v MSP je nízka miera úrovne výskumu a vývoja z dôvodu obmedzených zdrojov aj personálnych kapacít (Appelt a kol. 2020). Pri stanovení stropu je potrebné postupovať opatrne. Príliš nízky strop výdavkov môže obmedzovať aj MSP, ako to bolo napríklad v Nórsku (Köhler et al. 2012).

Prírastkové schémy cielia na firmy, ktoré neustále navyšujú svoje výdavky na výskum a vývoj. Najväčšou výhodou týchto schém z pohľadu štátneho rozpočtu je nižšia miera podpory. V teoretickej rovine sú považované za efektívnejšie, pretože štát podporuje investície do výskumu a vývoja, ktoré by pri absencii podpory nenastali. Účinnosť prírastkových schém je závislá od detailov dizajnu, pretože zvyčajne je stanovené obdobie, voči ktorému sa porovnáva nárast investícií do výskumu a vývoja. V praxi, môže dochádzať k situáciám, keď je prírastok investícií nedosiahnuteľný vzhľadom na ekonomický cyklus. Nastavenie prírastkovej schémy nepôsobí proticyklicky, a v prípade znížených alebo negatívnych ziskov počas a po recesií, firmy nedostanú kompenzáciu za vynaložené investície do výskumu a vývoja. Samozrejmosťou sú vyššie administratívne náklady. Z týchto dôvodov viacero štátov ustupuje od zložitých schém a dáva prednosť objemovej schéme (Köhler et al. 2012).

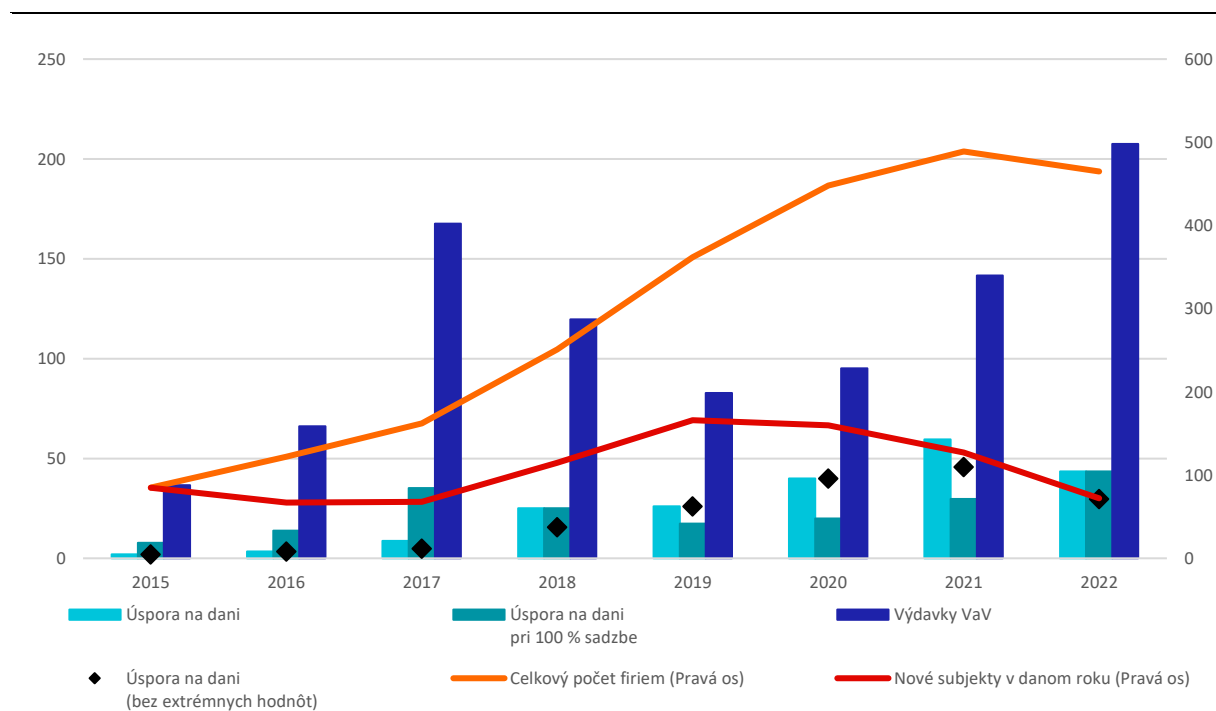
Definícia oprávnených výdavkov podliehajúcich daňovému zvýhodneniu

Štát pri dizajne daňových stimulov môže určiť typy nákladov alebo formu spolupráce, ktoré považuje za preferované v kontexte cieľov podpory výskumu a vývoja. Väčšina krajín (Tabuľka 1) podporuje mzdové výdavky výskumníkov, spotrebovaný materiál, služby výskumu a vývoja poskytovaného tretími stranami a kapitálové náklady na licencie a duševné vlastníctvo. V kontexte podporených foriem spolupráce, ide najčastejšie o vyššiu mieru odmeny v prípade projektu výskumu a vývoja medzi univerzitami a firmami, za účelom zvýšenia tzv. „spillover“ efektov maximalizujúcich spoločenský benefit a podpory transferu technológií a poznatkov do praxe.

3 Superodpočet ako hlavný nástroj daňovej podpory výskumu a vývoja na Slovensku

Superodpočet je na Slovensku populárnym a jednoduchým nástrojom štátnej podpory podnikových investícií do výskumu a vývoja. Firme alebo podnikateľovi umožňuje dodatočný odpočet výdavkov na výskum a vývoj pri výpočte základu dane so sadzbou 100 %. Tento objem výdavkov je možné ešte navýšiť o 100 % výdavkov z medziročného prírastku za priemer posledných dvoch bezprostredne predchádzajúcich zdaňovacích období. V prípade že je firma v aktuálnom roku v hospodárskej strate, realizované investície do výskumu a vývoja si môže preniesť do budúcich piatich po sebe nasledujúcich období, kde si ich môže uplatniť voči budúcim základom dane. Ak sa subjektu ani v budúcnosti nepodarí vytvoriť zisk a kladný základ dane, nárok na superodpočet alebo jeho časť po piatich zdaňovacích obdobiach zaniká. Na získanie superodpočtu je potrebné mať vypracovaný ex-ante projekt výskumu a vývoja s konkrétnymi cieľmi. Superodpočet je možné uplatniť aj na neúspešný projekt výskumu a vývoja.

Graf 2 Počty firiem a ich využívanie superodpočtu (2015-2022 v mil. eur)

Zdroj: VAIA, IFP, FS SR⁸

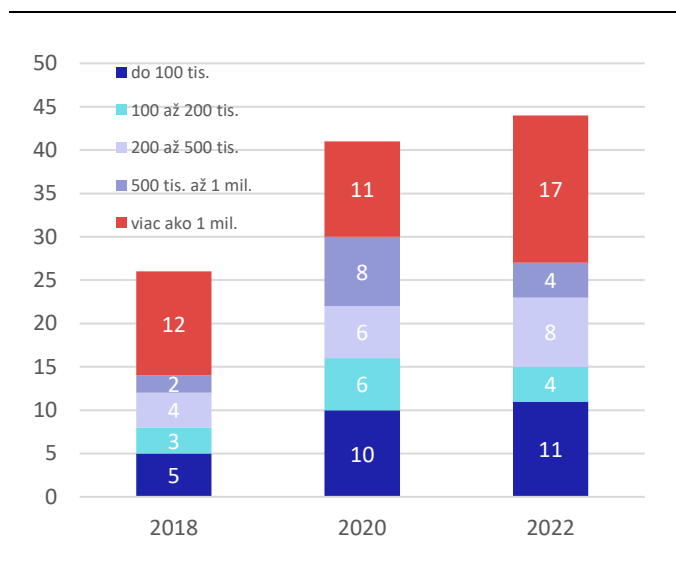
Superodpočet aktuálne využíva okolo 500 firiem, ktoré za rok 2022 čerpali daňové zvýhodnenie v objeme 44 mil. eur, čo odpovedá investíciám na výskum a vývoj vo výške približne 208 mil. eur.

⁸ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2023) Zoznam daňových subjektov s odpočtom výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj podľa §30c ods. 8

VÝSKUMNÁ A INOVAČNÁ AUTORITA. (2023) Revízia výdavkov, kompetencií a personálnych kapacít vo výskume, vývoji a inováciách: Záverečná správa. Dostupné z: https://vaia.gov.sk/wp-content/uploads/2023/10/04_Prilooha_Revizia-vydavkov-kompetenci-i-a-personalnych-kapacit-vo-vyskume-vyvoji-a-inovaciach.pdf

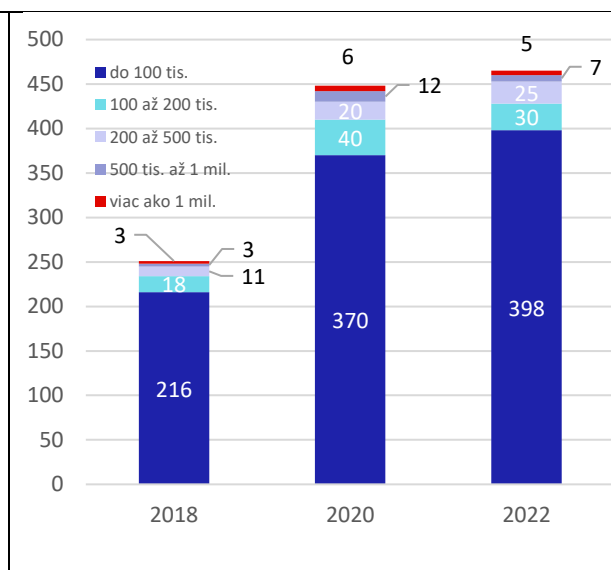
Popularita tohto nástroja rástla postupne. V roku 2015 bolo možné pre daňové účely odpísať iba dodatočných 25 % z vynaložených investícií. Nárast subjektov aj odpočítateľných výdavkov prinieslo obdobie po roku 2018, ktoré bolo spojené s pravidelným zvyšovaním superodpočtu zo 100 % až na 200 % v roku 2020 (Graf 2). Od roku 2022 sa sadzba dodatočného odpočtu vrátila naspäť na 100 %. Štatistiky celkového objemu investícií a úspora na dani sú závislé najmä od približne desiatich firiem, ktoré kvôli svojej veľkosti čerpajú až 40 % superodpočtu (Graf 3 a 4). Ak takáto firma v jednom roku superodpočet nečerpá z dôvodu hospodárskej straty, významne to ovplyvňuje celkovú úroveň uplatnenej úľavy. Väčšina firiem, až 82 % z celkového počtu, čerpá superodpočet do výšky 100 tisíc eur.

Graf 3 Objem superodpočtu znižujúci firemnú daň (mil. eur)

Zdroj: VAIA, IFP, FS SR⁹

Graf 4 Počet firiem v jednotlivých intervaloch čerpania superodpočtu

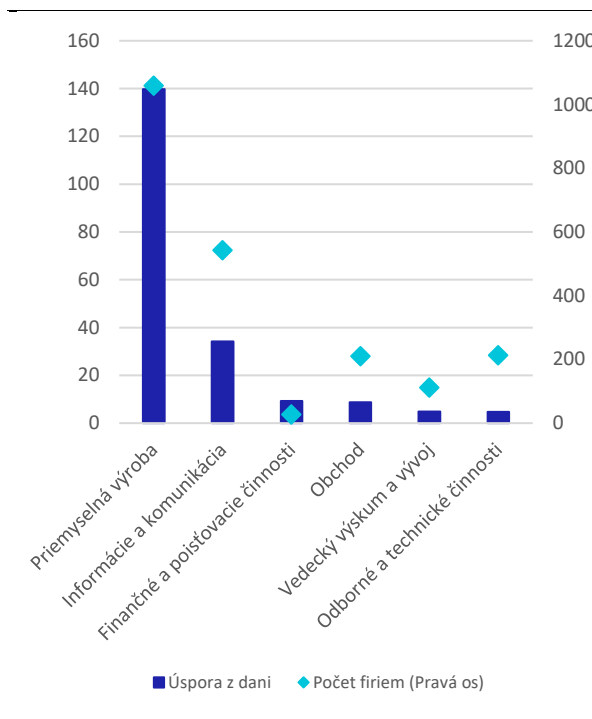
Zdroj: VAIA, IFP, FS SR¹⁰

Z pohľadu sektorov je superodpočet využívaný najmä v priemyselnej výrobe a informačných technológiách (Graf 5). V rámci priemyslu, štruktúra čerpania superodpočtu kopíruje príspevky priemyselných odvetví k výkonnosti ekonomiky, výnimkou je odvetvie spracovania kovov, ktoré je významne ovplyvnené spoločnosťou US Steel (Graf 6). Tá je najväčším nominálnym poberateľom daňového zvýhodnenia v období 2015 až 2022.

⁹ Ibid.

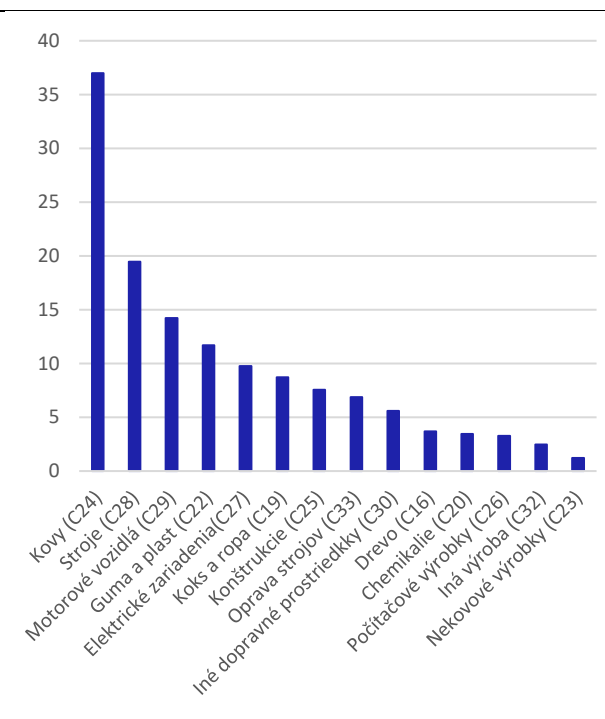
¹⁰ Ibid.

Graf 5 Počet firiem podľa odvetví a ich úspora na dani (2015-2022 v mil. eur)

Zdroj: FS SR, ŠÚ SR¹¹

Graf 6 Úspora na dani v priemyselnej výrobe (2015-2022 v mil. eur)

Zdroj: FS SR, ŠÚ SR¹²

Udržateľnosť silného nárastu investícií za rok 2022 aj napriek poklesu sadzby superodpočtu na 100 % potvrdí až vývoj v nasledujúcich rokoch (Graf 2). Hodnotenie vývoja investícií do výskumu a vývoja v čase je potrebné interpretovať opatrne. Z dostupných dát nie je možné priamo identifikovať skutočnú výšku investícií v danom roku, pretože do celkového objemu superodpočtu sa započítava medziročný prírastok aj prenosi nárokov na odpočet z minulých období. Sadzba superodpočtu 200 % bola platná v rokoch 2020 a 2021, keď celosvetovú ekonomiku zasiahla pandémia COVID-19. Podnety z praxe indikujú zníženú mieru investícií do výskumu a vývoja v tomto období. Rok 2022 a energetická kríza naopak priniesli u vybraných firiem nadmerné zisky a vyššie základy dane umožnili aj silné čerpanie superodpočtu, ktoré nemusí odrážať iba investície do výskumu daného roku, ale napríklad aj prenosi nárokov z minulých období.

Výhody superodpočtu zatiaľ nie sú firmami plne využité (Graf 7 a 8). Dáta z výberového zisťovania Štatistického úradu SR vo Výkaze o výskume a vývoji ukazujú, že časť subjektov, ktoré pravidelne investujú do výskumu a vývoja zatiaľ nevyužíva benefity superodpočtu. Keďže Štatistický úrad z dôvodu zachovania anonymity prieskumu neumožňuje identifikovať konkrétne firmy z výkazu, ktoré si neuplatňujú superodpočet, o dôvodoch neuplatnenia je možné iba špekulovať. Časť firiem môžu od využitia superodpočtu odrádzať administratívne náklady, ktoré sú s ním spojené, ako zavedenie analytickej evidencie pre sledovanie investícií do jednotlivých projektov výskumu a vývoja¹³. Iná skupina firiem môže

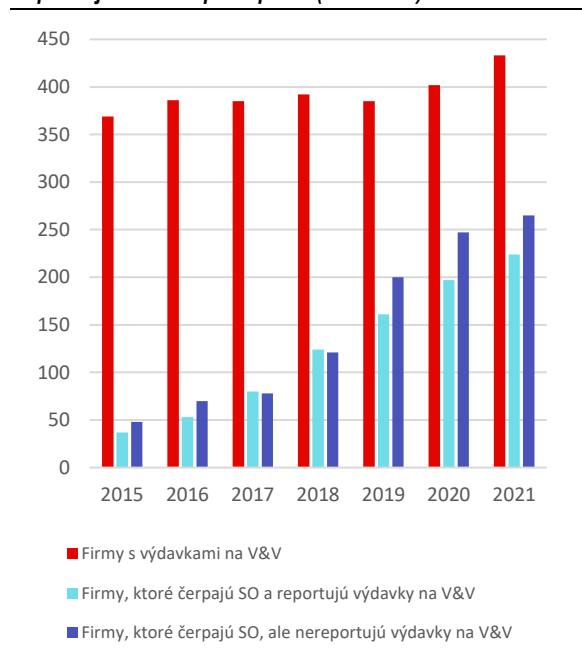
¹¹ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2023) Zoznam daňových subjektov s odpočtom výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj podľa §30c ods. 8

¹² Ibid.

¹³ Superodpočet na výskum a vývoj je možné uplatniť iba na konkrétny projekt výskumu a vývoja kde sú jasne pomenované konkrétne ciele a ich KPIs. Nie je teda možné do superodpočtu zahrnúť iba objem investícií do výskumu a vývoja bez ich priradenia konkrétnemu projektu.

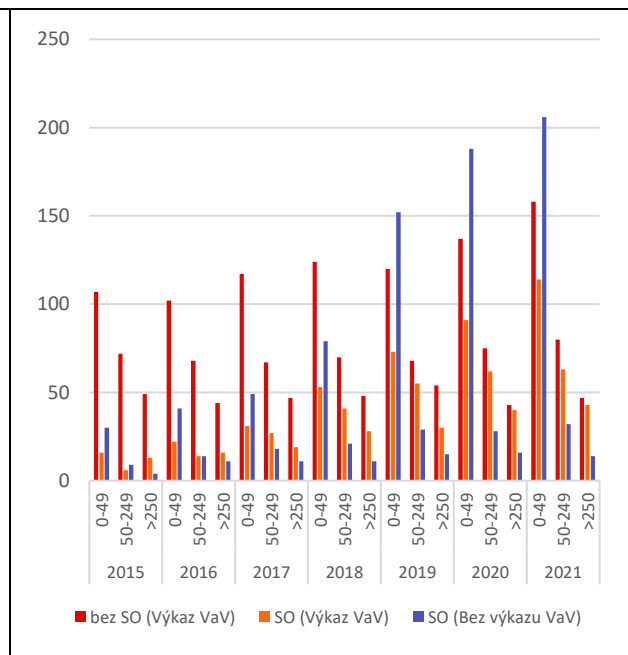
byť jednorazovo alebo krátkodobo v strate čo neumožňuje čerpanie superodpočtu v danom roku. Domáce firmy s prevládajúcim zahraničným vlastníkom sa nemusia pozerat' na daňovú úsporu ako jeden z kľúčových ukazovateľov. Na úrovni nadnárodných firiem je dôležitý zisk pred zdanením a v prípade dostatočných marží nemusí byť z centrálnej tlak na zvyšovanie konkurencieschopnosti lokálnej prevádzky cez daňové zvýhodnenia.

Graf 7 Počet firiem vo Výkaze o výskume a vývoji a uplatňujúcich si superodpočet (2015-2021)

Zdroj: FS SR, ŠÚ SR¹⁴

Graf 8 Počet podnikov podľa veľkostných kategórií a rokov

Zdroj: FS SR, ŠÚ SR, vlastné spracovanie¹⁵

Porovnanie so zahraničím

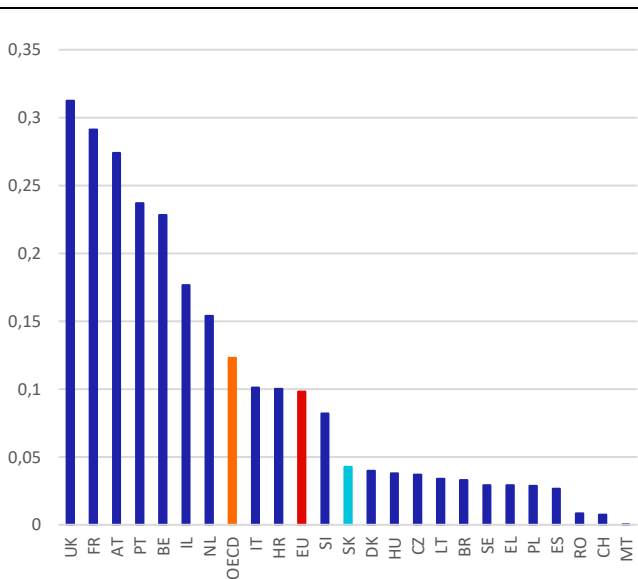
Napriek zníženiu sadzby z 200 % na 100 % je slovenský superodpočet na medzinárodnej úrovni stále konkurencieschopný no v reálnom využívaní daňovej podpory zaostávame (Graf 9 a 10). Ani štedré percento podpory superodpočtu nedokáže vykompenzovať dlhodobo zaostávajúcu verejnú podporu (nielen podnikového) výskumu, vývoja a inovácií. Tá má kapacitu kompenzovať prirodzenú nižšiu ochotu súkromného sektora investovať do rizikových výskumno-inovačných projektov¹⁶. Celkovú úroveň nízkych firemných výdavkov určuje aj všeobecne nízka inovačná výkonnosť hospodárstva a malý počet firiem realizujúcich výskum a vývoj (Graf 11 a 12). K nižšiemu čerpaniu môžu tiež prispievať dôvody diskutované v predchádzajúcom odseku.

¹⁴ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2023) Zoznam daňových subjektov s odpočtom výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj podľa §30c ods. 8

¹⁵ Ibid.

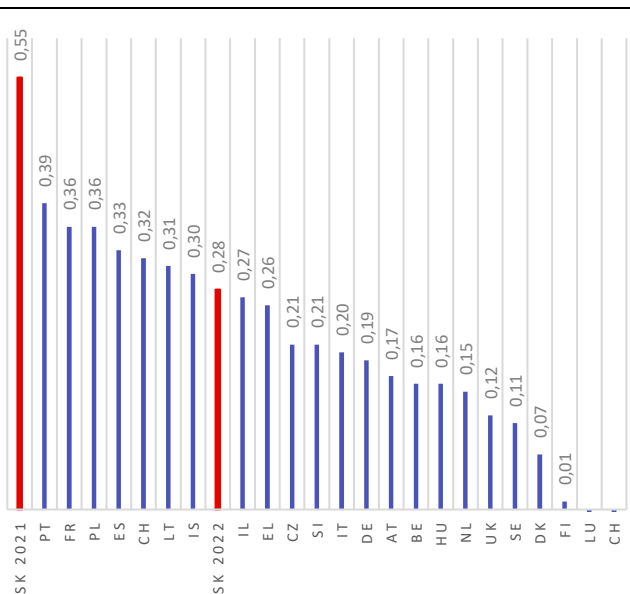
¹⁶ Viac v Prílohe 2: Návravnosť investície do výskumu, vývoja a inovácií, ktorá je súčasťou Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030.

Graf 9 Celková výška poskytnutej daňovej podpory, 2020 (% HDP)

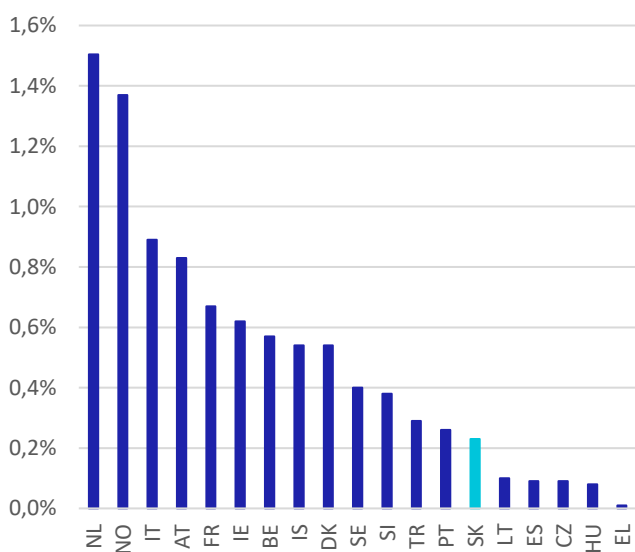
Zdroj: OECD¹⁸

Graf 10 Implicitná sadzba (1-B index¹⁷)

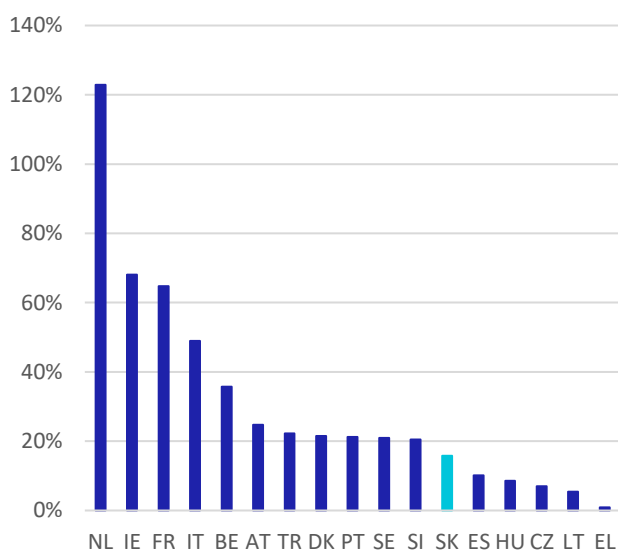

Zdroj: OECD¹⁹

Graf 11 Podiel firiem využívajúcich daňové úľavy na R&D (% z celkového počtu firiem)

Graf 12 Podiel firiem využívajúcich daňové úľavy na R&D (% z celkového počtu inovatívnych firiem)²⁰

¹⁷ Sadzba daňovej subvencie je definovaná ako 1 mínus B-index, čo je miera príjmu pred zdanením, ktorú „reprezentatívna“ firma potrebuje na vyrovnanie sa s 1 USD výdavkov na výskum a vývoj. Výsledný graf poskytuje reprezentáciu štedrosti daňového systému v spojitosti s nákladmi na výskum a vývoj. Krajiny, ktoré majú číslo blížiacie sa k jednotke poskytujú viac daňovej subvencie ako krajiny, ktorých číslo sa blíži viac k nule (OECD 2022).

¹⁸ OECD (2020). R&D tax expenditure and direct government funding of BERD. <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RDTAX>

¹⁹ OECD (2022). Implied tax subsidy rates on R&D expenditures. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RDSUB>

²⁰ Holandský počet firiem, ktoré si uplatňujú superodpočet presahuje počet inovatívnych firiem v krajine podľa štatistík Eurostatu. Dôvod tejto odchýlky môže byť rovnaký ako v prípade Slovenska, kde Štatistický úrad SR vo svojich štatistikách neeviduje spoločnosti, ktoré robia výskum jednorazovo, sú novo založené alebo nespolupracujú s ŠÚ SR. Zároveň v holandskom systéme superodpočtu je možné uplatniť si refundáciu na mzdové náklady. Z tohto dôvodu viacero novo-založených spoločností si môže uplatniť superodpočet.

Slovensko poskytuje široký diapazón uplatniteľných druhov nákladov na výskum a vývoj, ktorý je medzinárodnom porovnaní bezkonkurenčný (Tabuľka 1). Rozsah nákladov je však potrebné interpretovať opatrne. Vhodným domácim príkladom sú služby poskytované tretími stranami (napr. softvér), ktoré sú medzi uznateľné náklady superodpočtu zahrnuté len v prípade ak ide o služby od univerzít, Slovenskej akadémie vied alebo od subjektov, ktoré majú tzv. osvedčenie o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj. Superodpočet totiž pri jeho vzniku v roku 2015 pracoval s filozofiou podpory výskumu a vývoja vykonávaného priamo vo firme. V prípade že tretia strana, od ktorej je obstarávaná služba, nedisponuje osvedčením, tak dané náklady nie je možné zahrnúť do superodpočtu. Čoraz viac projektov výskumu a vývoja vzniká cez distribuované tímy, kde spolupracujú zamestnanci firmy spolu s dodávateľmi služieb. Aktuálne legislatívne nastavenie je diskriminačné (najmä) k malým a stredným firmám, ktoré nedokážu financovať komplexné tímy výskumníkov a vývojárov a časť služieb sú nútené outsourcovať.

Tabuľka 1 Prehľad uznateľných výdavkov v daňových schémach podpory VaV medzi krajinami EÚ

Krajina	Druh úľavy	Bežné R&D výdavky						Kapitálové výdavky - akvizície			Amortizácia
		Mzdy a platy R&D personálu	R&D služby poskytované tretími stranami	Platby za iné služby	R&D vykonaný tretími stranami (kolab. dohody)	Materiál a iný spotrebný tovar	Režijné náklady	Zariadenia a stroje na účely R&D	Softvér, licencie a duš. vlastníctvo na účely R&D	Nehnuteľnosti využívané na R&D	Odpisy aktív využívaných na účely R&D
Slovensko	Úľava na DzPPO	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rakúsko	Úľava na DzPPO	x	x		x	x	x	x	x	x	
Belgicko	Úľava na DzPPO	x						x	x	x	
Česko	Úľava na DzPPO	x	x			x	x		x		x
Dánsko	Úľava na DzPPO	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Z -> VZ
Fínsko	Úľava na DzPPO		x								
Francúzsko	Úľava na DzPPO	x	x		x	x	x		x		x (+Z -> VZ)
Nemecko	Úľava na DzPPO	x	x		x						
Grécko	Úľava na DzPPO	x	x			x		x	x		x
Maďarsko	Úľava na DzPPO	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Írsko	Úľava na DzPPO	x	x		x	x	x	x	x	x	Z -> VZ; N
Taliansko	Úľava na DzPPO	x	x	x		x					x
Holandsko	Zrážková daň/SSZ*	x	x		x	x		x	x	x	x
Poľsko	Úľava na DzPPO	x	x	x		x			x		x (+Z -> VZ; N)
Portugalsko	Úľava na DzPPO	x	x	x	x	x	x	x	x		
Slovinsko	Úľava na DzPPO	x	x		x	x		x			
Švédsko	Príspevky do SSZ*	x									
Španielsko	Úľava na DzPPO	x	x		x	x		x	x		Z -> VZ; S; L; DV; N

Zdroj: OECD²³

²¹ OECD (2020). SDBS Structural Business Statistics (ISIC Rev. 4): Number of SMEs and large firms. <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=81354>

OECD (2021). Measuring Tax Support for R&D and Innovation. <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats.htm/>

²² OECD (2020). SDBS Structural Business Statistics (ISIC Rev. 4): Number of SMEs and large firms. <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=81354>

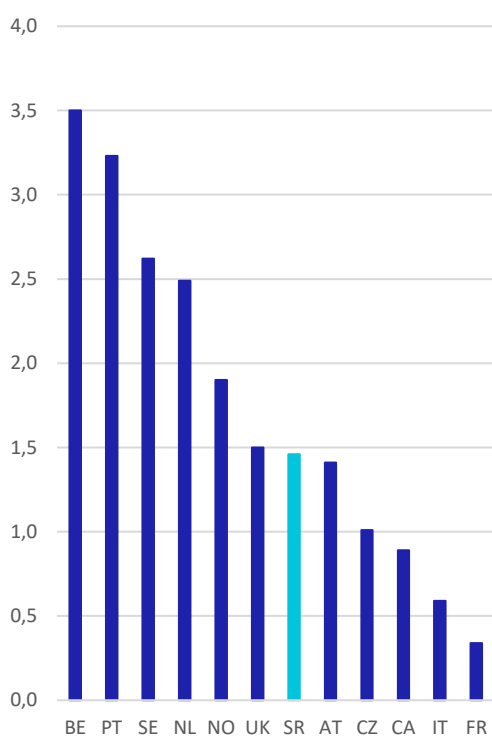
EUROSTAT (2020). Innovation active enterprises https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/INN_CIS12_BAS_custom_8874295/default/table?lang=en

²³ OECD (2022). OECD Compendium of information on R&D tax incentives. <https://web-archiv.oecd.org/2022-03-24/273582-rd-tax-stats-compendium.pdf>

4 Hodnotenie vplyvu superodpočtu na rast podnikových investícií do výskumu a vývoja

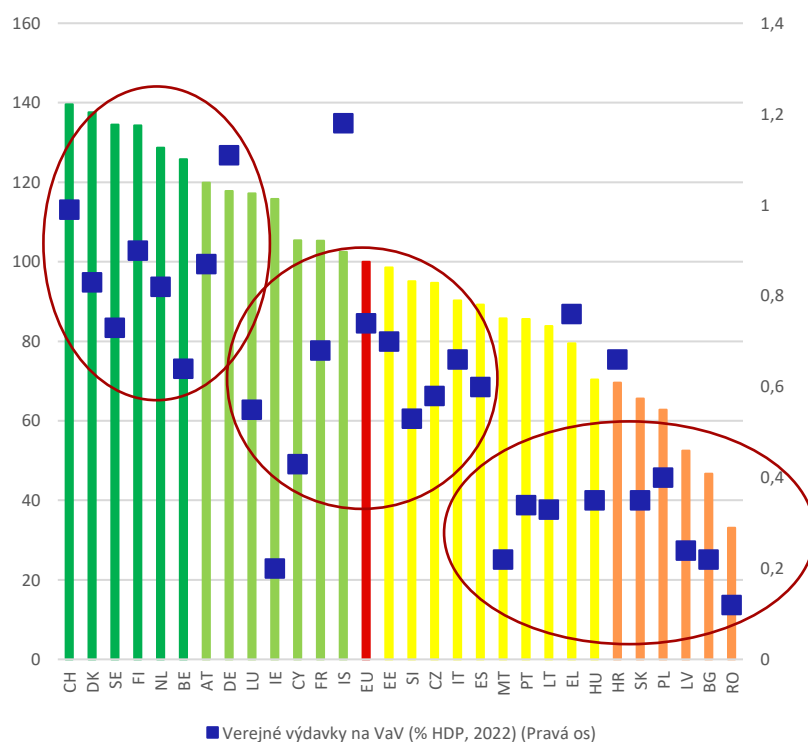
V medzinárodnom porovnaní dodatočných investícií za 1 euro daňovej úľavy dosahuje Slovensko o niečo vyššiu návratnosť 1,5 eura, ako priemer vybraných krajín OECD, ktorý je 1,4 eura (Graf 13).²⁶ Medzinárodné odhady však ukazujú, že schopnosť superodpočtu stimulovať dodatočné investície môže byť ešte násobne vyššia. Úroveň inovačného ekosystému každej krajiny je výsledkom jedinečnej kombinácie mnohých faktorov, avšak všetky vyspelé krajiny so silnou inovačnou výkonnosťou majú dlhodobu významnú vládnú podporu výskumu, vývoja a inovácií.

Graf 13 Efektívnosť daňových stimulov pre VaV vo vybraných krajinách OECD

Zdroj: Appelt a kol. (2020), Appelt a kol. (2023) a vlastné výpočty pre SK²⁴

Graf 14 Porovnanie umiestnenia krajín EÚ v European Innovation Scoreboard s ich verejnými výdavkami na VaV (% HDP)

Zdroj: EIS, Eurostat (2022) a vlastné výpočty²⁵

²⁴ APPELT, Sylvia; BAJGAR, Matej; CRISCUOLO Chiara; GALINDO-RUEDA, Fernando (2020). The effects of R&D tax incentives and their role in the innovation policy mix: Findings from the OECD microberd project, 2016-19. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/65234003-en.pdf?expires=1701860690&id=id&accname=guest&checksum=B7B0873A410211961CD6E50618EE4EA7>

APPELT, Sylvia; BAJGAR, Matej; CRISCUOLO Chiara; GALINDO-RUEDA, Fernando (2023). The impact of R&D tax incentives: results from the OECD MICROBERD+ project. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/1937ac6b-en.pdf?expires=1701871468&id=id&accname=guest&checksum=CA38E138124BC02EFBF839A06A83B662>

²⁵ EUROSTAT (2022). Government budget allocations for R&D (GBARD) (online data code: GBA_NABSF07). [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_budget_allocations_for_R%26D_\(GBARD\)&oldid=573250](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_budget_allocations_for_R%26D_(GBARD)&oldid=573250)
HOLLANDERS, Hugo; ES-SADKI, Nordine; KHALILOVA Aishe; CARDOSO, João Costa a Publications Office of the European Union (2023). European Innovation Scoreboard 2023. <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1>

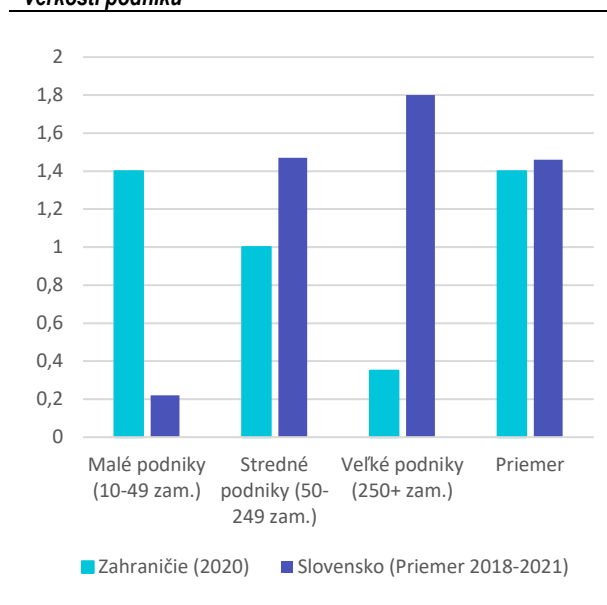
²⁶ Bližšia špecifikácia metodického spracovania údajov sa nachádza v Prílohe Údaje a Metodika

Prezentované vplyvy superodpočtu na rast podnikových investícií do výskumu a vývoja je možné spájať najmä s firmami, ktoré sú etablované v oblasti výskumu a vývoja a tejto činnosti sa venujú sústavne. Viac ako polovica subjektov ktoré čerpali superodpočet, nevyplnía Výkaz o výskume a vývoji pre Štatistický úrad SR (Graf 7). Pre tieto podniky nedokážeme vyhodnotiť efektívnosť daňovej úľavy. Dôvody neúčasti v štatistickom zisťovaní môžu súvisieť s mladým vekom týchto podnikov alebo časovo nepravidelným investíciám do výskumu a vývoja. Ďalším zaujímavým poznatkom z dát, ktorý by mohol viesť k nižším odhadom o vplyve superodpočtu na dodatočné investície, je prevyšujúci objem výdavkov na výskum a vývoj zahrnutý do superodpočtu v porovnaní s dátami zdieľanými Štatistickému úradu SR. Prevyšujúci objem evidujeme skoro u štvrtiny skúmaných subjektov. Keďže Štatistický úrad SR z dôvodu zachovania anonymity firiem neposkytuje individuálne dáta, aktuálne nie je možné vyhodnotiť či tento nesúlاد môžeme pripísať daňovej optimalizácii alebo rozdielom vzniknutým prirodzene pri zbere dát. Kým Výkaz o výskume a vývoji vyplňajú firmy počas roka, superodpočet je spracovaný až pri tvorbe daňového priznania keď už firma má uzatvorené účtovníctvo a všetky transakcie spojené s daným rokom.

V zahraničí prináša jedno euro daňovej úľavy najviac dodatočných investícií do výskumu a vývoja u firiem s nízkou úrovňou investícií, čo bývajú najmä MSP (Graf 15). Analýza od autorov Appelt a kol. (2020) poukazuje na efektívnosť odpočtu najmä u malých spoločností, ktorá sa postupne znižuje s rastúcou veľkosťou spoločností. Kľúčovým faktorom efektívnosti superodpočtu však nie je veľkosť firmy ale aktuálna úroveň investícií do výskumu a vývoja. Tá je v priemere nižšia u MSP, čo vedie z pohľadu hodnoty za peniaze k dodatočným investíciám vďaka daňovému zvýhodneniu. Veľké firmy majú dostatok finančných aj personálnych kapacít investovať do výskumu a vývoja a schopnosť znášať vyššiu mieru rizika ohľadom návratnosti financovania aj bez dodatočnej podpory zo strany štátu.

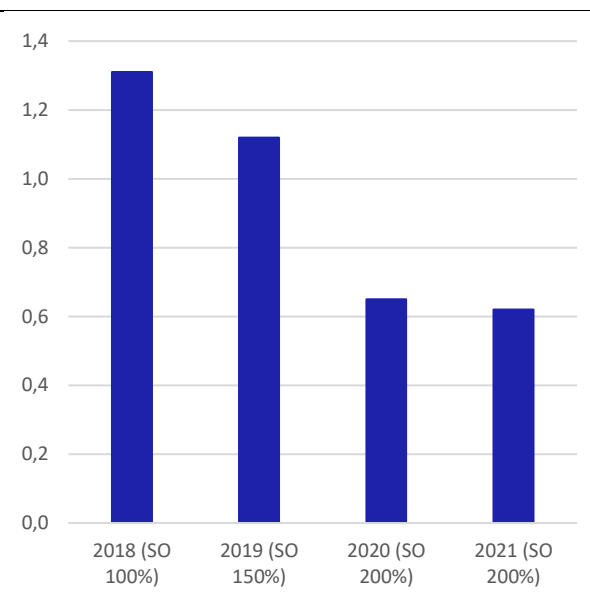
Odhady na domácich dátach ukazujú, že jedno euro daňovej úľavy prináša najviac dodatočných investícií na úrovni stredných a veľkých firiem (Graf 15). Výsledky efektívnosti domácich stredných a veľkých firiem indikujú nízku počiatočnú mieru investícií, keďže jedno euro daňovej úľavy prináša dodatočné investície do výskumu a vývoja za 1,5 až 1,8 eura. Tieto odhady podporujú aj zistenia z praxe priemyselných výskumno-vývojových centier pôsobiacich na Slovensku. Väčšina z nich má vytvorené vhodné podmienky pre ďalšie rozširovanie výskumno-vývojových kapacít a rast investícií, no aktuálne ich v týchto ambíciách brzdí nedostatok talentu. Naopak v zahraničí veľké firmy dosahujú vysokú počiatočnú úroveň investícií do výskumu a vývoja. Daňové úľavy u nich slúžia skôr na daňovú optimalizáciu, pretože nestimulujú dodatočné investície (Appelt et al. 2020, Lokshin a Mohnen 2012, Blandinières a Steinbrenner 2021).

Graf 15 Porovnanie efektívnosti superodpočtu z DPPO podľa veľkosti podniku

Zdroj: OECD a vlastné výpočty²⁷

Graf 16 Efektívnosť superodpočtu z DPPO podľa roku

Zdroj: FS SR, ŠÚ SR, vlastné výpočty²⁸

Na úrovni malých firiem je superodpočet potrebné vnímať ako investíciu do budúcnosti, ktorá zvyšuje šance malej inovatívnej firmy stať sa strednou a neskôr veľkou korporáciou. Domáce malé podniky patria k najmenej produktívnym v medzinárodnom porovnaní (Appelt et al. 2020). Práve investície do produktových a procesných inovácií sú v dlhom období hlavným zdrojom konkurencieschopnosti. Ak Slovensko aspiruje na ekonomiku so silnou inovačnou výkonnosťou, kritická masa medzinárodne úspešných domácich firiem musí byť jej nevyhnutnou súčasťou. Tieto firmy môžu vznikáť len z dnešnej množiny malých firiem. Čím viac z nich bude inovatívnych, tým vyššie budú šance na rast inovačnej výkonnosti slovenského hospodárstva.

Nižšia schopnosť superodpočtu priniesť dodatočné investície do výskumu a vývoja na úrovni malých firiem indikuje nevhodný dizajn pre túto veľkostnú kategóriu. Podobne ako v ostatných krajinách OECD, malé podniky tvoria na Slovensku prevažnú väčšinu subjektov v hospodárstve a teda aj hlavnú skupinu žiadateľov o odpočet na dani. Ich nižšiu mieru dodatočných investícií za jedno euro daňovej úľavy v porovnaní so zahraničím pripisujeme dvom hlavným faktorom. Po prvé, malé podniky, a to najmä v úvodných fázach životného cyklu, často dosahujú stratu. Nevyužívanie superodpočtu alebo jeho nepravidelné využívanie iba v rokoch keď je firma v zisku znižuje priestor pre dodatočné investície. Po druhé, aplikačná prax ukazuje, že malé (aj stredné firmy) často pri realizácii projektov výskumu a vývoja využívajú služby od externých dodávateľov, ktoré aktuálne legislatíva dostatočne nezohľadňuje, čo opätovne môže viesť k nižším dodatočným investíciám.

²⁷ APPELT, Sylvia; BAJGAR, Matej; CRISCUOLO Chiara; GALINDO-RUEDA, Fernando. (2020) The effects of R&D tax incentives and their role in the innovation policy mix: Findings from the OECD microberd project, 2016-19. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/65234003-en.pdf?expires=1701860690&id=id&accname=guest&checksum=B7B0873A410211961CD6E50618EE4EA7>

²⁸ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2023) Zoznam daňových subjektov s odpočtom výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj podľa §30c ods. 8

Podľa hodnoty za peniaze je optimálna sadzba superodpočtu 100 % výdavkov, ktorá prináša najvyššie dodatočné súkromné zdroje do výskumu a vývoja (Graf 16). Výsledky je potrebné interpretovať opatrne z dôvodu pandémie COVID-19 v rokoch, keď sadzba superodpočtu bola na úrovni 200 %. Nie je teda možné vylúčiť že sadzba 200 % by viedla k vyššiemu rast dodatočných investícií ak by ekonomika nebola ovplyvnená niekoľkými stavmi núdze, ktoré viedli k nižšej ochote investovať vzhľadom na neistý vývoj.

Z pohľadu typu výskumu prináša aplikovaný výskum najvyššiu hodnotu za peniaze a vďaka dodatočným investíciám vo výške takmer 6 eur na 1 euro daňovej úľavy determinuje celkovú efektívnosť podpory superodpočtu na úrovni ekonomiky. Dosiadnutá efektívnosť aplikovaného výskumu je v súlade s preferenciou štátu zvyšovať inovačnú výkonnosť firiem cez významné zlepšenie existujúcich alebo tvorbu nových produktov, služieb či procesov (Graf 18). Naopak experimentálny vývoj, teda zavádzanie nových produktov vychádzajúcich z poznatkov základného a aplikovaného výskumu alebo inkrementálne zlepšenie existujúcich výrobkov, služieb či procesov, neprináša dodatočné súkromné zdroje, čo indikuje skôr daňovú optimalizáciu. Uvedené vylepšenia produktov a služieb by firmy realizovali aj bez existencie superodpočtu, keďže sú nevyhnutné pre udržanie si trhovej pozície, prispôsobenie sa potrebám zákazníkov, alebo ako reakcia na vylepšenia produktov a služieb konkurenčnými firmami. Keďže z pohľadu objemu investícií do výskumu a vývoja ide o najväčší objem (Graf 17), v pravidelných aktualizáciách efektívnosti superodpočtu budeme výdavky na vývoj bližšie analyzovať.

Graf 17 Celkové výdavky na VaV podľa typu výskumu (mil. eur)

Zdroj :FS SR, ŠÚ SR, vlastné výpočty²⁹

Graf 18 Efektívnosť podľa typu výskumu

Zdroj :FS SR, ŠÚ SR, vlastné výpočty³⁰

²⁹ Ibid.

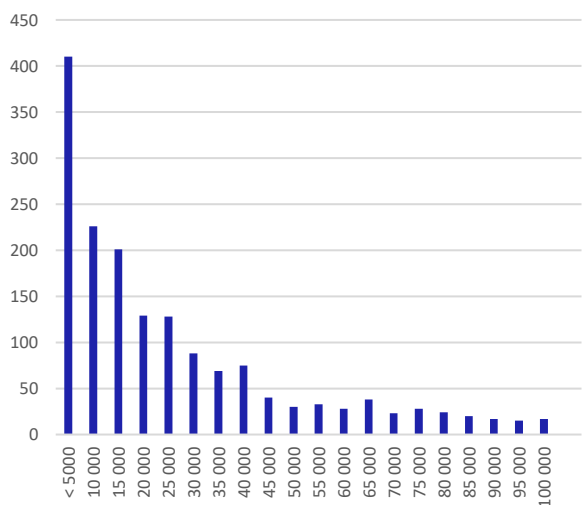
³⁰ Ibid.

5 Odporúčania

Aktuálny dizajn superodpočtu odporúčame viac zacieliť na malé firmy a výšku sadzby superodpočtu 100 % odporúčame ďalej neznižovať. Prezentované výsledky schopnosti firiem priniesť dodatočné investície do výskumu a vývoja vďaka podpore superodpočtu ukazujú len nízke dodatočné investície na úrovni malých firiem. To indikuje nedostatočný dizajn superodpočtu, nezohľadňujúci špecifiká malých firiem. Výška sadzby sa z pohľadu hodnoty za peniaze ako aj z pohľadu medzinárodnej daňovej konkurencieschopnosti javí ako dostatočná.

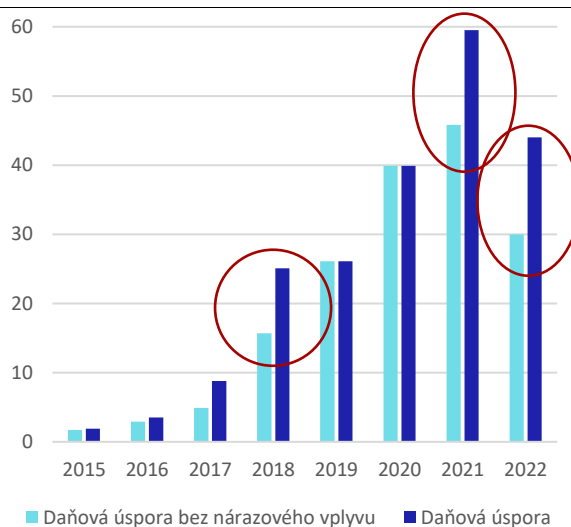
V súlade s odporúčaniami OECD navrhujeme umožniť čerpať superodpočet aj pre firmy v strate a to s maximálnymi limitom 20 až 50 tis. eur na firmu³¹ s postupným navyšovaním podľa inflácie (Cabral et al. 2021). V praxi to znamená, že aj firma investujúca do výskumu a vývoja, ktorá v danom roku nedosiahne zisk, získa pri podaní daňového priznania preplatok na dani (vrátenie peňazí) odpovedajúci výške investícií. Stanovenie stropu preplatku na dani vychádza z aktuálnych dát čerpania daňovej úľavy kde 50 % až 70% subjektov trhu využíva daňové zvýhodnenie do 20 tisíc eur alebo do 50 tisíc eur čo odpovedá investíciám do výskumu a vývoja do 100 tisíc, respektíve 250 tisíc eur pri aktuálnej sadzbe (Graf 19).

Graf 19 Počet firiem v jednotlivých intervaloch dosiahnutej daňovej úspory (2015 až 2022)

Zdroj: VAIA, IFP, FS SR³²

Graf 20 Jednorazové vplyvy superodpočtu vo vybraných rokoch na korporátnu daň (v mil. Eur)

Zdroj: VAIA, IFP, FS SR³³

³¹ Zavedenie daňového preplatku z titulu superodpočtu pre firmy v strate môže z pohľadu daňového systému komplikovať "znovuzavedenie" daňovej licencie. Pre časť firiem ktoré sú v strate a zároveň si uplatňujú superodpočet by totiž vznikla situácia povinnosť zaplatiť minimálnu daň a zároveň nárok na daňový preplatok.

³² FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2023) Zoznam daňových subjektov s odpočtom výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj podľa §30c ods. 8

VÝSKUMNÁ A INOVAČNÁ AUTORITA. (2023) Revízia výdavkov, kompetencií a personálnych kapacít vo výskume, vývoji a inováciách: Záverečná správa. Dostupné z: https://vaia.gov.sk/wp-content/uploads/2023/10/04_Prilooha_Revizia-vydavkov-kompetencii-a-personalnych-kapacit-vo-vyskume-vyvoji-a-inovaciach.pdf

³³ FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (2023) Zoznam daňových subjektov s odpočtom výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj podľa §30c ods. 8

Hlavne malým a v menšej miere aj stredným a veľkým firmám pomôže rozšírenie uznateľných výdavkov na dodávky služieb. Dnes je možné do uznateľných výdavkov uplatniť iba služby vstupujúce do projektu výskumu a vývoja poskytnuté univerzitami, Slovenskou akadémiou vied alebo firmami, ktoré vlastnia osvedčenie o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj. Odporúčame odstrániť tieto obmedzenia, čo v praxi významne pomôže (nielen, no najmä) malým firmám, ktoré prirodzene časť svojich aktivít outsourcujú na externých dodávateľov. Ide zároveň o prirodzenú reakciu na vývoj v dnešných ekonomikách, kde na výskumno-inovačných projektoch spolupracujú tzv. distribuované tímy pozostávajúce z vlastných zamestnancov aj externých kontraktorov.

Za účelom zmiernenia jednorazových vplyvov (Graf 20) superodpočtu na plnenie daňových príjmov navrhujeme dobrú prax zo zahraničia, a to maximálny strop čerpania daňovej úľavy na firmu. Aktuálny dizajn superodpočtu a to kombinácia sadzby 100 %, jej navýšenie o 100 % z medziročného prírastku a prenos nárokov na daňové zvýhodnenie počas piatich rokov vytvárajú priestor pre jednorazové negatívne vplyvy na plnenie dane z príjmov, z ktorých benefitujú vybrané firmy v ekonomike bez toho aby odrážali ich skutočné investície do výskumu a vývoja v danom roku. Po vzore dobrej praxe zo zahraničia navrhujeme strop na zvýhodnenie výdavkov v objeme 20 mil. eur s postupným navyšovaním podľa inflácie, čo pri dnešnej sadzbe 100 % zodpovedá maximálnej daňovej úspore 4,2 mil. eur na firmu. Adekvátne nastavenie stropu zasiahne len veľmi malý počet firiem, čo ukazujú aj domáce dáta, podľa ktorých uvedený strop ovplyvní maximálne 5 firiem ročne. Alternatívne riešenie v podobe obmedzovania, či už medziročného nárastu alebo zrušenia prenosu nevyužitého superodpočtu, by výrazne obmedzilo využívanie inštrumentu na úkor niekoľkých firiem v ekonomike a výraznejšie ovplyvnilo jednoduchosť tohto nástroja, ktorá patrí k jeho hlavným výhodám.

Z pohľadu podpory investícií do výskumu a vývoja odporúčame zachovať najmä stabilitu nastavenia superodpočtu, aby si firmy mohli dlhodobo plánovať svoje investície. Z dostupných dát prináša superodpočet najvyššiu návratnosť pre verejné financie pri sadzbe 100 %. S vyššou sadzbou superodpočtu sa dodatočné investície na 1 euro daňovej úľavy postupne znižujú. Avšak vzhľadom na účinnosť sadzby 200 % počas pandémie COVID, nie je možné vylúčiť jej vyššiu návratnosť ak by v ekonomike nebol niekoľkokrát vyhlásený núdzový stav. Aj v medzinárodnom porovnaní je superodpočet so sadzbou 100 % konkurencieschopný a patríme medzi krajiny so štedrejšou podporou bez výraznejších obmedzení a limitov na jeho čerpanie. Napriek tomu vzniká tlak z okolitých krajín na navýšovanie domácej sadzby superodpočtu. Poľsko navýšilo superodpočet na 200 % a Maďarsko dokonca na 300 % v prípade spoločného projektu akadémie a súkromného sektora (Poľská republika 2023, PwC 2023). Na druhej strane, pri vyššej sadzbe vznikajú dodatočné riziká, ako napr. vyššie riziko daňovej optimalizácie alebo vytlačací efekt na granty a finančné nástroje. Pred diskusiou o výške sadzby však odporúčame zachovať najmä stabilitu nastavenia superodpočtu, aby si firmy mohli dlhodobo plánovať svoje investície do výskumu a vývoja, ktoré sú kľúčové aj z pohľadu realizácie dodatočných investícií. Historická skúsenosť kde bol superodpočet znížený z 200 % na 100 % bez hlbšej diskusie so sektorom výrazne zasiahla plánovanie firiem, ktoré prirodzene kalkulovali pri návratnosti investícií so sadzbou 200 %.

Pre ľahšie analyzovanie vplyvov superodpočtu odporúčame lepšie zbierať štatistiky o výskume a vývoji. Napríklad podmieniť poskytovanie superodpočtu alebo grantov na výskum a vývoj súčinnosťou subjektov pri zbere dát od Štatistického úradu SR. Alebo rozšírením výkazu ziskov a strát pre právnické osoby o stručnú informáciu týkajúcu sa vynaložených nákladov na výskum a vývoj. Vďaka tomu by bolo možné lepšie odhadnúť efektivitu nástroja aj pri začínajúcich firmách, podnikoch s neštandardnými výdavkami na výskum a vývoj alebo firmách, ktoré investujú do výskumu a vývoja v nepravidelných časových intervaloch.

Referencie

APPELT, Sylvia; BAJGAR, Matej; CRISCUOLO Chiara; GALINDO-RUEDA, Fernando (2023). The impact of R&D tax incentives: results from the OECD MICROBERD+ project. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/1937ac6b-en.pdf?expires=1701871468&id=id&accname=guest&checksum=CA38E138124BC02EFBF839A06A83B662>

APPELT, Sylvia; BAJGAR, Matej; CRISCUOLO Chiara; GALINDO-RUEDA, Fernando (2020). The effects of R&D tax incentives and their role in the innovation policy mix: Findings from the OECD microberd project, 2016-19. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/65234003-en.pdf?expires=1701860690&id=id&accname=guest&checksum=B7B0873A410211961CD6E50618EE4EA7>

BLANDINIÈRES, Florence a STEINBRENNER Daniela (2021). How Does the Evolution of R&D Tax Incentives Schemes Impact Their Effectiveness? Evidence From a Meta-Analysis. 2021. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3805605

BUREAU OF LABOR STATISTICS (2023). Survival of private sector establishments by opening year. Dostupné z: https://www.bls.gov/bdm/us_age_naics_00_table7.txt

CABRAL, Ana Cinta Gonzáles; APPELT Silvia; HANAPPI Tibor (2021). Corporate effective tax rates for R&D: The case of expenditure-based R&D tax incentives. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/ff9a104f-en.pdf?expires=1702903219&id=id&accname=guest&checksum=C1D5264219988B15D2DDDDC9DFEB8427>

EUROSTAT (2022). Government budget allocations for R&D (GBARD). Online data code: GBA_NABSFIN07. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_budget_allocations_for_R%26D_\(GBARD\)&oldid=573250](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_budget_allocations_for_R%26D_(GBARD)&oldid=573250)

EUROSTAT (2020). Innovation active enterprises. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/INN_CIS12_BAS__custom_8874295/default/table?lang=en

EURÓPSKA KOMISIA (2021). Business dynamics. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/htmlpub/key_figures_on_european_business_2021/business_dynamics.html

EURÓPSKA KOMISIA (2015). A Study on R&D Tax Incentives: Final report. Dostupné z: https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/28-taxud-study_on_rnd_tax_incentives_-_2014.pdf

EURÓPSKA KOMISIA (2014). Rámcový nariadenie o štátnej pomoci na výskum, vývoj a inovácie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52014XC0627%2801%29>

FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY (2023). Zoznam daňových subjektov s odpočtom výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj podľa §30c ods. 8

HOLLANDERS, Hugo; ES-SADKI, Nordine; KHALILOVA Aishe; CARDOSO, João Costa a Publications Office of the European Union (2023). European Innovation Scoreboard 2023. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1>

KÖHLER, Christian; LAREDO, Phillipe; RAMMER, Christian (2012). The Impact and Effectiveness of Fiscal Incentives for R&D. Dostupné z: https://media.nesta.org.uk/documents/the_impact_and_effectiveness_of_fiscal_incentives.pdf

LI, Wendy (2016). Depreciation of Business R&D Capital. Dostupné z: <https://www.bea.gov/system/files/papers/WP2016-5.pdf>

LOKSHIN, Boris a MOHNEN, Pierre (2012). How effective are level-based R&D tax credits? Evidence from the Netherlands. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00036846.2010.543083>

POLSKÁ REPUBLIKA (2023). Tax reliefs in Poland for research, development and innovation. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/poland-businessharbour-en/tax-reliefs-in-poland-for-research-development-and-innovation>

PwC (2023). Hungary: Corporate Deductions. Dostupné z: <https://taxsummaries.pwc.com/hungary/corporate/deductions>

OECD (2022). OECD Compendium of information on R&D tax incentives. Dostupné z: <https://web-archive.oecd.org/2022-03-24/273582-rd-tax-stats-compendium.pdf>

OECD (2022). Implied tax subsidy rates on R&D expenditures. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RDSUB>

OECD (2021). Measuring Tax Support for R&D and Innovation. Dostupné z: <https://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats.htm/>

OECD (2021). Gross domestic expenditure on R&D by sector of performance and source of funds. Dostupné z: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=GERD_SOF

OECD (2020). R&D tax expenditure and direct government funding of BERD. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RDTAX>

OECD (2020). SDBS Structural Business Statistics (ISIC Rev. 4): Number of SMEs and large firms. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=81354>

OECD (2020). Tax incentives for R&D and innovation. Dostupné z: <https://www.oecd.org/innovation/tax-incentives-rd-innovation/>

VÝSKUMNÁ A INOVAČNÁ AUTORITA (2023). Revízia výdavkov, kompetencií a personálnych kapacít vo výskume, vývoji a inováciách: Záverečná správa. Dostupné z: https://vaia.gov.sk/wp-content/uploads/2023/10/04_Priloha_Revizia-vydavkov-kompetencii-a-personalnych-kapacit-vo-vyskume-vyvoji-a-inovaciach.pdf

Príloha

Údaje

Údaje pre štúdiu vplyvu daňovej politiky na výskum a vývoj na Slovensku boli čerpané z troch databáz:

1. Výkaz o výskume a vývoji 2009-2021, Štatistický úrad Slovenskej republiky;
2. Register organizácií, Štatistický úrad Slovenskej republiky;
3. Informácie o daňových stimuloch (superodpočet), Finančná správa Slovenskej republiky.

Vzorka firiem (524) je tvorená dátami z Výkazov o výskume a vývoji, ku ktorým boli priradené informácie o daňových stimuloch, t.j. uplatnených superodpočtoch. Menej ako polovica firiem (223) nachádzajúcich sa vo Výkazoch o výskume a vývoji Štatistického úradu si uplatňuje daňový stimul. Väčšia časť firiem (265), ktorá si žiada o superodpočet neposkytuje údaje štatistickému úradu o svojej činnosti výskumu a vývoja. Pre čiastočnú charakteristiku týchto subjektov bolo potrebné čerpať informácie z Registra organizácií.

Prezentované vplyvy superodpočtu na rast podnikových investícií do výskumu a vývoja je možné spájať najmä s firmami, ktoré sú etablované v oblasti výskumu a vývoja a tejto činnosti sa venujú sústavne. Viac ako polovica subjektov ktoré čerpali superodpočet, nevyplnili Výkaz o výskume a vývoji pre Štatistický úrad SR (Graf 7). Pre tieto podniky nedokážeme vyhodnotiť efektívnosť daňovej úľavy. Dôvody neúčasti v štatistickom zisťovaní môžu súvisieť s mladým vekom týchto podnikov, neštandardnými výdavkami na výskum a vývoj, za ktoré bol uplatnený superodpočet, alebo časovo nepravidelnými investíciami do výskumu a vývoja.

Metodológia

Objem dodatočných podnikových investícií do výskumu a vývoja z jedného eura daňovej úľavy skúmame cez tzv. prírastkový pomer investícií. Tento pomer je vypočítaný za celé skúmané obdobie pre všetky podniky využívajúce superodpočet. Zároveň tento pomer kvantifikujeme pre jednotlivé roky podpory s cieľom vyhodnotenia vplyvu meniacej sa sadzby superodpočtu, ďalej pre jednotlivé veľkosti podnikov a štruktúru výdavkov na výskum a vývoj. Efektívnosť superodpočtu na rast podnikových investícií do výskumu a vývoja je vyhodnotená v porovnaní s kontrolnou skupinou. Kontrolnou skupinou sú firmy z výberového zisťovania Štatistického úradu vo Výkaze o výskume a vývoji, ktoré pravidelne a dlhodobo investujú do výskumu a vývoja no zároveň nečerpajú daňové zvýhodnenie v podobe superodpočtu.³⁴

³⁴ Jedná sa o 1 265 firiem medzi rokmi 2015 – 2021. Z danej vzorky je 865 malých firiem, 500 stredných firiem a 332 veľkých firiem. Z dostupných údajov, ktoré poskytuje Štatistický úrad SR nie je možné vyhodnotiť, koľko z daných firiem bolo unikátnych.

Metodológia analýzy daňových stimulov na výskum a vývoj vychádza zo štúdie Appelt a kol. (2020), ktorá odhaduje vplyv pomocou panelovej regresnej rovnice s fixnými efektmi pre podniky a roky:

$$\log Y_{it} = \beta_1 \text{Recipient}_{it} + \beta_2 \log \text{size}_{it} + \gamma_i + \delta_t + \varepsilon_{it}$$

Rovnica pozostáva z viacerých premenných, Y_{it} sú celkové výdavky na výskum a vývoj realizovaný v rámci podniku aj pomocou dodávateľov, Recipient_{it} je binárny ukazovateľ uplatnenia superodpočtu, size_{it} je hodnota tržieb, β_1 a β_2 sú odhadované regresné koeficienty, γ_i je individuálny fixný efekt, ktorý sa nemení v čase, δ_t je časový fixný efekt jednotlivých rokov, a ε_{it} sú rezíduá.

Pri odhade rovnice vyššie boli pomocou metódy panelových fixných efektov použité párovacie váhy podľa algoritmu *coarsened exact matching* (CEM) od autorov Blackwell a kol. (2009). Algoritmus párovania zaraďuje pozorovania podnikov do homogénnych vrstiev či skupín. Tieto vrstvy majú rovnaké charakteristiky podľa vopred určených kritérií. Každá vrstva musí obsahovať podniky, ktoré využili superodpočet, ako aj podniky ktoré si superodpočet neuplatnili. Algoritmus následne určí váhy pre všetky pozorovania vo vzorke na základe toho, ako dobre sa dajú párovať s inými pozorovaniami v rámci vrstiev. Pozorovania, ktoré nespádajú do žiadnej vrstvy získajú nulovú váhu pri odhade regresného modelu. Odhad vplyvu uplatnenia superodpočtu na výdavky na výskum a vývoj sa dá chápať ako vážený priemer efektov za jednotlivé vrstvy.

Pri algoritme CEM boli použité obdobné kritéria pre vytvorenie vrstiev, ako v štúdií Appelt a kol. (2020). Vrstvy definujú rok pozorovania, tri veľkostné kategórie podľa počtu zamestnancov, dve odvetvové kategórie pre služby (NACE2 G-N) a ostatné odvetvia (NACE2 A-F), a štyri kvantily podnikových výdavkov na výskum a vývoj. Na základe tejto kategorizácie vrstiev sa nespárovalo iba 10 (0,4%) pozorovaní v rámci podnikov uplatňujúcich superodpočet a 156 (6%) pozorovaní v rámci podnikov neuplatňujúcich superodpočet.

Použitím odhadnutého koeficientu β_1 je možné vypočítať ukazovateľ efektívnosti, t.j. priemerný prírastkový pomer (incrementality ratio) podľa nasledujúceho vzorca:

$$IR := \frac{(\exp(\beta_1) - 1)}{\overline{TSRD}}$$

kde $\overline{TSRD} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \frac{TS_i}{Y_i}$ je mediánová³⁵ hodnota pomeru daňovej úľavy (TS_i) a celkových výdavkov na výskum a vývoj (Y_i) v rámci skupiny podnikov uplatňujúcich superodpočet. Výška daňovej úľavy je násobkom uplatneného superodpočtu a 21%-nej daňovej sadzby DPPO.

³⁵V dátach pozorujeme značný počet extrémnych hodnôt superodpočtu, kde objem podporených investícií superodpočtom prevyšuje objem investícií vykázaných vo Výkaze výskumu a vývoja v rámci výberového zisťovania ŠUSR. V prípade použitia priemerných hodnôt by 1 euro superodpočtu prinieslo nižšie odhady dodatočných investícií.